

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknél, körjegyzőknél és tanítóknál 4 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára helyyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 2 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több

Felekezetiesség a politikában.

(D.) Csunya mesterség a politika. Az a sok küzdelem, mely neve alatt üztek, az embereket a józan észszel, az erkölcsi elvekkel, a tisztességgel hozza összeítkezésbe, nem is egyszer, hanem sokszor. Embert nem kimél, eszközökben nem válogat, hazudik, színlel, orvul támad, játsza a becsületest, midőn köpönyege alatt vastag önzést rejteget. Szóval a politikának külön morálja van, olyan, melyért az ember nyugodt pillanataiban, magán társaságban pirulna.

Jellemeket beszennyez, becsületet megőröl, jóra való embert mélységbe sülyeszt s igen sokszor a hitványságot emeli magasra. Igazán csunya mesterség a politika... beatus, qui procul negotiis és a politikának mégis lennie kell, mert az állami élet az emberi társuláshoz legkifejlettebb szervezete. Az állami étellel pedig velejár a politika, a közügyek elintézésének ezen csunya művésze.

Hogy pedig milyen visszataszító alakot ölthet némely embereknél, éppen a napokban láttuk némely protestánsok részéről. A protestánsok azok, akik szájjal és színre mindig azt hirdetik, hogy a politikában el kell tekinteni a felekezeti-ségtől; hogy abban a közjóra, a polgá-

rok egyetemességére kell tekinteni egyedül. És nem győzik eléggé szemökre hányni a katolikusoknak, hogy szükkeblűek, hogy mindenbe belekeverik a vallási szempontokat, hogy magasabb álláspontra felemelkedni nem tudnak. Így szoktak ők beszélni mindig, így beszélnek azon katolikusokról, akik annyira túrelmesek, hogy miattok akár őket magokat is el lehetne lopni. Az efféle lármával sikerül is a protestánsoknak sok mindenfélét rájuk kenni a katolikusokra, míg ők a saját kétszínű eljárásukról eltérítik a figyelmet.

A napokban azonban — amit különben csak suttyomban szoktak tenni — a protestáns körökből nyílt felszólítás intézettek a protestánsokhoz az »Egyetértés«-ben, hogy támogassák Bánffy-t és Tiszát, mert hogy hiszen protestánsok! Lám így emelkednek a felekezetiessen felül ezek a lármás urak a politikában. Nem szabad Bánffy ellen állást foglalni, ha mindjárt el is adná az országot Ausztriának; nem szabad ezen ember ellen obstruálni, aki erőszaknál nem ismer egyebet, ha mindjárt valamennyi választót is megfosztja jogától; nem szabad az ország megrontóját, a politikai erkölcsök tönkretévőjét, a nemzet rossz szellemét: Tisza Kálmánt támogatni, ha százszor is tönkretesz az alkotmányt, mert hiszen — ő protestáns.

Ez az egy ok felmenti őket minden rossztól; vesszen a jog, vesszen a politikai erkölcs és tisztesség, vesszen minden, csak Bánffy és Tisza tovább is uralkodjanak az országon, mert hiszen ők protestánsok.

Igy vagyunk mi a mi kedves atyafiainkkal, akik nem ismernek felekezetiessen a politikában. Nemcsak máskor másképp beszélnek ők és másképp tesznek; hanem éppen most, a legválságosabb időben, midőn igazán a nemzet lelkében és pedig rettenetesen keserű tapasztalatok árán érlelődött meg a gondolat, hogy Bánffytól és Tiszától meg kellene szabadítani az országot; éppen most, mikor vallásra nem is gondolt senki: ők belevetik a vallási kérdést a politikai harcokba és az alkotmány fölé is helyezik Bánffyt és Tiszát protestantizmusát.

Ilyen eljárásnál és ilyen érvelésnél igazán megáll az ember esze és bámulja a vakmerőséget és a kétszínűsködést az atyafiakban. Mi a szükkeblűség, ha nem ez? Mi a fanatikus elfogultság, ha nem ez? Ilyen az ő hét torokkal hirdetett hazafiságuk mindig. Vajjon védte-e csak egy katolikus is Wekerlét, Szapáryt, csak azért, mert katolikusok? Soha, ez senkinek se jutott eszébe, de azért a katolikusok üznek felekezeti politikát.

A közel multban, mint minden beava-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Hallotta már?

Írta: Schwartz József.

Nehézkes léptekkel tartott a szoba ajtó-
nak a vén komornyik, gyöngén kopogva, félénken
kérdte:

— Nagyságos uram, bemehetek?

— No mi baj öreg!

— Bizony baj, baj — lépkedett ügyetlenül
— könyörgöm alásan, izé — tudor ur, akadozott
a vén szolgál.

— Kinek a bőrébe bujtál ma, hát mi lelt?!

— Nagyságos uram, hallotta már?

Dományi Dénes idegesen ugrott fel. Mo-
solygó arca elborult s türelmetlenül kiáltott:

— De hát mit?

— Az Andor ur sürgőnyt kapott fél óra
előtt. A menyasszonyának az édes anyja küldte,
a solmácsi nagyságos asszony... Eliz kisasszony
nagyon beteg, vagy tán haldoklik is már — a jó
Jézus legyen velünk — Andor ur sirt mint a
gyermek, és úgy tesz mintha megörülne, vagy
olyasmi, oh jó Jézus! légy velünk — sóhajtozott
a hű cseléd, elrohanó ura után nézve.

Dományi Dénes azt hitte, fiat őrzöngve, a
szobában fel s alá futva fogja találni, s nem úgy
volt. Andor a fájdalom első zajos kitörése után
oda roskadt a díván sarkába, s keservesen zoko-
gott a 26 éves férfi.

Dományi nesztelenül közelgett kesergő fiá-
hoz és átölelte.

— Édes fiam!

A fiú könyes szeméit ráemelte apjára. Az
édes szülői szeretet nyilvánításához, újra átérezte
szívének bánatát, s fájdalma nagyobb keserűség-
gel nehezedett reá, s fuldokolva kérde:

— Tudod már?

— Mi történt, hogy történt fiam?

— Nincs Eliz, nincs többé Eliz — szólt
fájdalomtól megtört hangon Andor, s átnyújtá a
könytől nedves táviratot apjának. Dományi be-
tűzni kezdte:

— Édes Andor! A fájdalom és kétségbeesés
megfoszt gondolkodásomtól. Andor! Eliz, az én
drága jó kis leányom nincs többé! Tegnap dél-
után egyedül lovagolt ki, miközben paripája meg-
bokrosodott, s a szegény áldozat oly szerencsét-
lenül esett le, oly nagy sérüléseket szenvedett,
hogy egész éjjeli kínlás után reggel négy óra-
kor visszazállt fehér lelke az Urhoz. Végkép
megvagyunk törve, jöjjön mindjárt. Solmáczyné.

— Oh! Apám!

— Fiam, fiam légy erős, hisz férfi vagy!

— Erős legyek! — tört ki Andor szenvedé-
lylyel, erős legyek, mikor megvagyok törve test-
ben, lélekben, s csak egy, egyetlen egy józan
gondolatom van — utána menni a lilium lélek
után! Legalább a halálban esőkolhatnám meg őt,
hogy egy hosszú, forró esőben repülne lelkünk
az Ég felé!

Őt feküdni mellette, a néma érzéketlen
földben, a hideg sírgödörben, hol nincs többé
semmi szenvedés és fájdalom...

Ne bánts atyám! nem a szenvedés fáj, de
fáj nagyon, hogy akiért szenvedek, nincs többé!...
Nincs többé parányi öröm életemben, átok reám
az élet, minden szórakozása és élvezete. Oh Eliz,
drága egyetlen kis Elizkém, mért nem vittél ma-
gaddal engem is...

— Ne légy kislélekű Andor — szólt Domá-
nyi feddő hangon, s hozzá lépett fiához. Hát te
vagy az egyedüli, ki szenvedsz e földön?! Csak
neked, egyedül neked van bánatod s más ember-
nek is nem osztályrésze ez? Ha a Gondviselés
sújtja az embert, ad erőt annak elviselésére is.
Andor! Nézz reám! Hát nem jut eszedbe az én
keservem, mely egyuttal a tied is volt, mikor
édes jó anyádat, szeretett Kláramat vesztettük el.

tott tudja, csak azért robbantották szét a függetlenségi pártot, mert Eötvös és protestans társai nem szívelhették a katolikus Ugront. Az egyházpolitikai törvényeket, melyeknek ők isszák most a levét, csak azért erőszakolták, nem mivel az ország érdeke kívánta, hanem mivel azokkal mély sebet véltek vágni a kath. egyházon. Mindenütt és mindenben a vallási ellenszenv, a felekezeti szűkkeblőség vezeti őket, de azért a katolikusok úznek felekezeti politikát.

Éppen oly eljárás ez, mint midőn látjuk, hogy a függetlenségi elvekért harcoló „Egyetértés” az egyik hasábon veri független mellét, a másik hasábon pedig Bánffyért áll sorompóba. Így aztán a politikai Bánffyét protestantismusáért védő protestánsok és a függetlenségi „Egyetértés” egészen egymáshoz illő tisztos politikai társak, kiknek mindenhez a világon lehet joguk; lehet joguk elfeladáshoz, lehet joguk szubvenciókhoz, lehet joguk a színleléshez, de ahhoz többé nincs joguk, hogy a politikában bárkinek és bármiért is szemrehányást tegyenek.

Ez az, a mit a közérkölcsök rothadásának, a mai emberek politikai romlottságának nevezünk. Nem szégyenkeznek többé másképp beszélni és másképp cselekedni és nem szégyenkeznek saját politikai bűneikkel olyanokat vádolni, akik a dologban ártatlanok. És ennek a politikai tisztesség hanyatlásának, az emberek bomlásának, elfeladásnak gonosz szelleme: Tisza Kálmán s utódja Bánffy, a kik egész uralmukat arra alapítják, hogy minden eladó.

Ilyen volt-e vajjon a Deák Ferenc, Eötvös báró, Horváth Boldizsár liberalismusa? Nem. Tisza Kálmán tette ilyenné. Vajjon milyen bizonyítványt állítanak ki tehát magokról azok, akik a józan közvéleménnyel szembeállva, mégis fentartandóknak tartják Tiszát és Bánffyét, csak azért, mert protestánsok? Tisztelem azt a protes-

tantismust, melynek ilyen emberek a drága gyöngyei.

Érdekesen szomorú kép és adat ez arra nézve, hogy lássuk, mily csunya mesterség a politika; mennyi abban az elvtelenség, színlelés és hazugság. De tanulságul szolgál ez egyuttal a tekintetben is, hogy végre minden józan ítéletű ember belássa, kik azok, akik folytonosan, a nemzet nyilvánvaló kárával és hozzá két-színűsködve bele erőszakolják a felekezeti politikába. Bele erőszakolják most és mindenkor.

Mit szólnának, ha mi úgy cselekedtünk volna?!

Tisza Kálmán, gyanusítani akarván a magyar katolicizmus hazafiságát, szemrehányásként felhozta volt, hogy fejünk, a pápa, külföldön lakik. Ezzel szemben nem lesz érdek nélkül megemlékezni az ő és pártfeleinek viselkedéséről a Thun-féle pátens idejében. A magyar nemzet milleniumi történetéből vesszük át e leírást, melyhez az adatokat a protestánsok történésze Thaly Kálmán adta.

„A gonosz viszonyok közepette — úgy mond Thaly — Török Pál budapesti református lelkész (a későbbi püspök), ki nagy diplomáciai tehetségű ember volt, bizalmasabb barátaival, köztük Székács József evangélikus superintendenssel, gróf Ráday Gedeon főgondnokkal, Lónyay Menyhérttel, a későbbi miniszterelnökkel, Ballagi Mórral és Gönczy Pállal, a későbbi államtitkárral stb. sokat tanácskozott, mi módon lehetne a külföldi protestáns államok érdeklődését a magyar protestánsokat elnyomással fenyegető Thun-féle pátens életbeléptetése ellen felkölteni. A tanácskozásokba be volt vonva az a református skót missionárius is, a ki a hold-utcai református imateremben tartotta az angol prédikációkat, és a ki úgy az edinburgi, mint a londoni egyetemek hangadó tanáraival összeköttetésben állt.”

„A hold-utcai skót missionárius-papot megbízták, hogy Angliába és Hollandiába a protestáns körökhöz, a westfáli békekötésben foglalt garantiára hivatkozva, írjon és öket a Thun-féle pátens által a protestáns vallásszabadság ellen elkövetett merényletre figyelmeztesse.”

Majd kiküldték Lónyay Menyhértet, ki „mint az országos gazdasági Egyesület elnöke, tenész-

meg annak kétségbeesett tekintete. Csak feküdt nyugodtan a többi virág között.

Aztán jöttek fekete emberek, és Andornak néznie kellett, mint szegeznek le durván a födelet, hogy ő többé ne láthassa az édes arcot, ne láthassa a mosolygó ajakait, szemeket, ne hallja soha többé a csengő hangot; és mintha minden kalapács ütés a szívébe verte volna a szegyet. S felkapták vállaikra a drága koporsót, s úgy tették a koszorúkkal borított rémes kocsira — s ő azt hitte, hogy mindjárt megszakad a szíve. Csak úgy támolygott a kocsni után, s szeretett volna sirni, kiabálni, hogy könnyítsen fájdalmán.

Az utolsó göröngy is lehullott már, a kesergő megtört szülők is eltávoztak már, csak ő maradt még ott, hogy újra és újra visszaidézze ama bájos képnek hangját, alakját, mely szívébe volt vésvé örökre.

Es napról-napra ott volt a virágokkal teleültetett édes sirnál, átölelte boldogsága romjait a hideg sirkövet, és csókolta a márványba vésett felejthetetlen nevet, mely megértette buját, panasztát, és szomorúan mosolygott le a játszó angyalok közül.

A kis doktorné jourján többen voltak a rendesnél.

marhák vásárlásának címe alatt minden gyanuok fölkeltése nélkül utazhatott Angliába és Hollandiába. Hasonló missiót vállalt Poroszországra nézve egyik lutheránus főúr — ha jól emlékszem valamelyik báró Prónay — ki a berlini protestáns és udvari körök tájékoztatására vala hivatva.”

„Az angol kormányférfiak ez ügyek állásáról a helyszínén még jobban meggyőződendők, egy angol diplomatát, Dunlop nevűt, küldöttek ki Budapestre oly ürügy alatt, hogy itt a kereskedelmi viszonyokat tanulmányozza, vajjon nem volna-e szükséges Budapesten angol consulátust fölláttatni.”

„Valami három hét múlva utazott vissza Dunlop Angliába. Elmenetele után csakhamar megkezdődött a pesti angol consulátus fölláttatásának eredményező diplomáciai tárgyalás. De ez csak mellekes volt. A fődolog az, hogy az angol kormány csakhamar egy bár barátságos hangú, de Ausztriát a magyar protestánsok vallásszabadságának fenyegetésétől komolyan intő diplomáciai jegyzéket intézett Bécsbe. Hasonló diplomáciai jegyzékek érkeztek néhány nap múlva Bécsbe Hágából és Berlinből is.”

„Ő felsége sietett a fölszólaló államokat megnyugtanni, a Thun-féle pátent semmi-nek nyilvánítá.”

Hadd álljon itt még egy szemelvény ugyanazon műből. Szól pediglen a porosz-osztrák háború előzményeiről illetékesen: „Bismarck már a háború tényleges kitörése előtt érintkezésbe lépett Komáromy György által magyar politikussal oly magyar légio alakítása iránt, mely háború esetén felkelést szítana. A porosz belügyminiszter csak annyiban nem utánozta Napoleon és Cavour példáját, hogy nem a szélsőbalal, hanem a határozati párt férfival alkudozott.”

Pedig akkor már Deák a kiegyezés béke-művének létrehozásán fáradozott.

Cz—I.

Ujdonságok.

Bende Imre püspök a kath. kőmives egyelet alakulása alkalmából következő sorokat intézett Jeszenszky Alajos kanonokhoz, az egyelet elnökéhez: Nagyságos és főtisztelendő kanonok, nyitrai kath. Kőmives Egyeleti elnök ur! Nagyságodnak f. hó 4-ikén kelt jelentéséből örömmel értesültem, hogy a helybeli kath. kőmivesek művelődési és segélyező egylete az általam és a m. kir. miniszterium által jóváhagyott alapszabályok alapján már megkezdette működését. Mi-

Már ki is hült a tea, a sütemények is érintetlenek voltak még, senki sem törődött az evéssel.

Valami titokzatossággal volt telve a levegő, mindenkinek fontoskodó volt az arca, s szájról-szájra járt e kérdés: hallotta már?

— Hallotta már? — kérdi a bájos háziaszszony szomszédját, s mosolygó arca komolylyá változott. Mindenki odafordult, s noha tudták miről van szó, nagy érdeklődéssel hallgatták a beszélő menyecskét.

— Szegény Dományi Andor, nem tudom ki-vernai az eszemből. Azt mondják, csaknem bele-őrül fájdalmába. Szegény, szegény gyerek! Lás-sátok, ez az igazi ideális férfi! Ő szeretett szíve mélyéből, s még a halál se tudja elfojtani az igaz szerelmet. Ugy sajnálom őt, s majdnem könyezek, ha elképzelem a dalias szép ifjú megtört alakját. Hej! hatalmas érzelem is az a szerelem!

— Hát szegény Elizt senki sem sajnálja? — kérdezte egy 18 és 42 év közötti hajadon.

— Eliz most sokkal boldogabb, mert nem ismeri a szenvedést, csak a boldogságot — szolt egy ábrándos leány.

— Nem ugy van! — válaszolt a kis doktorné. Eliz mindkét esetben boldog lenne. Egy-részt igazad van, oda fönt az angyalok közt leg-jobb dolga van neki, de ide lent is csupa öröm

dön ezen, nagyságod vezetésére bizott és szép reményekkel kecsegtető ifju egylet megválasztott tisztikarát főpásztori és védnöki jogomnál fogva megerősitem, egyszersmind az egyletet mindenkor jóakaratomról biztosítva annak céljaira, az ide csatolt 25 frtnyi összeget ez alkalommal adományozom. Adja Isten! hogy a tagok az egylet vallás-erkölcsös, hazafias és emberbaráti célját mindig szemök előtt tartva, az egyház és a haza minél hasznosabb tagjaivá váljanak. A mire főpásztori áldásomat szívesen adom és magamat mindnyájuk buzgó imáiba ajánlom. Nyitrán, 1899. év január 5. Imre s. k. püspök. — Ez alkalommal megemlítjük, hogy Herverth Antal, Illyés József, Jankovics Pál, Kocsál Tamás, Mayer Károly, Nyakas András, Nyitrán János és ifj. Tomaszek János 50—50 koronával alapító tagokul az egyletbe beléptek. Azonkívül 46 pártolótag iratkozott be eddig, 1—20 koronáig. Az egylet rendes tagjainak száma 95.

Kinevezés. Hencz János szotnai anyakönyvvezetőnek neveztetett ki, Brunetti Ferenc pedig komjáthi segédjegyzőnek lón megválasztva — Zachar Jeromos szentpéteri körjegyzőnek helyettesített.

A nyitrai katolikus körben vigan folyik a farsang. A vigalmi bizottság mult csütörtökön társas vacsorát rendezett, azaz inkább rögtönzött, melyen a hagyományos jó kedv ismét otthon volt a kör falai között. Hogy mily kedélyesen s fesztellenül nyilatkozik meg ilyenkor az együvé tartozás, legjobban tanúsítja az a minduntalan ismétlődő felhívás és sürgetés: csak minél gyakrabban! A vigalmi bizottság ezen óhajnak akar eleget tenni és 21-en szombaton ismét társas-vacsorára hívja a kör tagjait. Ezáltal sok oldalról jövő sürgetés és kifejezésre jutott óhaj következtében hölgyek is részt vesznek a közvacsorán. A részvétel dolgában a következőket teszi közzé a fent nevezett bizottság. A társas vacsorán a kör minden tagja részt vehet. A tagok családijához tartozó hölgyek szívesen látatnak. Mjutan azonban a résztvevők számával kell időben tisztában akar lenni a rendezőség, felkeri mindazokat, kik résztvenni óhajtanak, hogy f. hó 19-éig, csütörtökig ezen szándékukat mulhatlanul bejelentsek. A jelentkezés a kör helyiségében — az igazgatónál történjen — 1 pontként d. u. 5—8 óráig. Egy teríték és két italok (külön) 1 frt 50 kr, mely összeg a jelenlétes alkalmával fizetendő. Csütörtökön túl jelentkezők figyelembe nem vehetők.

A törvényszék költözködik. A kir. törvényszék egy része már áthurokolódott a régi vármegyezházba a Tóth Vilmos-utcai Neumann-féle házba. Es pedig hivatalos irodáik vannak ott Névény Ignác és dr. Kremer Gyula kir. törvényszéki bíráknak, Dröxler Róbert albirónak, Krey-

zell Andor és Bors János törvényszéki jegyzőknek és végre Kiszely János és Algyay Vilmos törvényszéki joggyakorokoknak.

Nyitra, Bars, Trenósvármegyeiek szesztermelői a f. hó. 11-én értekezletre gyűltek össze Nyitrán. A tanácskozás Emődy József elnöklése és Meskó Lál jegyzősége mellett tartott. Egyhangulag megállapodtak hogy köldöttsegileg kéressék föl a kormány, hogy nyujtson segítséget a kontingens hiánya miatt válságba jutott mezőgazdasági szesztermelőknél oly módon, hogy az ipari szeszgyáraknak kiosztott kontingensből vették el azon mennyiség, melyet pótkontingens gyanánt a mezőgazdasági szeszgyárak szükségelnek, hogy termelt burgonyájukat fölhasználhassak, hogy félig hízott marhájukat potomáron elvesztegetni kerületlenek ne legyenek.

Színházi műsor. Kedden, jan. 17-én „Végrehajtó“ bohózat (másodsor). Szerdán, jan. 18-án a helybeli összes tanintézetek ifjusága részére, általános bérletszünetben főhelyárakkal „V. László, vagy Ronov Ágnes és Hunyady László halála“ történelmi dráma. Csütörtökön, jan. 19-én „Rocambolle ifjusága“ színmű (előszér). Pénteken, jan. 20-án „Tót leány“ népszínmű Szombaton, jan. 21-én „Gésák“ operett (másodsor), bérletszünetben. Vasárnap, jan. 22-én „Gyimesi vadvirág“ népszínmű.

Városi közgyűlés. Rudnay polgármester elnökle alatt tartotta a képviselő-testület rendes közgyűlését szerdán. A rendőrkapitány jelentésből kiemelték, hogy a személyes és vagyonbiztonság december hónapban kevésbé kielégítő volt; amennyiben több betörés és lopás történt, a tettesek kézre kerülvén, áttették a fenytető bírósághoz. A városban december hó végével volt 17,174 törzs lakos, 869 cseledt és 207 idegen, összesen 18,250 lakos a katonaságon kívül. Olvastatott a vallás- és közoktatási miniszternek köszönő leirata, a melyben elismerését fejezi ki Nyitraváros közönségének, hogy a zsidó-iskola építéséhez 7000 frttal hozzájárult. A tanács javaslatánál a IV. kerületben felépítendő párhuzamos r. kath. iskola tárgyában felszólalt Grünfeld Nathán, ki hozzájárul az iskola felépítéséhez, de kifogásolja a r. kath. jellegét, azért, mert a város összes polgárai valláskülömbőség nélkül járulnak hozzá; szerinte a képviselő-testületnek nincsen joga vallási dolgokba avatkozni, ez a kegyur vagy a kath. aut. hitközség dolga. Horváth József felvilágosítja a szót, hogy nem új iskola felépítéséről van szó, hanem a jelen r. k. iskola kibővítéséről, mely kiegészítő része lenni a meglévőnek; a városi róm. kath. iskola már régi időktől fogva fenáll és ezen jellegén a 68-ki iskolatörvény sem változtatott. Névszerinti szavazás elrendeltetvén, 52 jelenlevő képviselő egyhangulag elfogadta a javaslatot, utasítván egyszersmint a polgármestert, hogy a pályázatot írja ki. Ugyanezen építési tervezett iskola telkének megszerzése iránt köteendő ajándékozási és vételi ügylet illetve szerződés tárgyalása 30 nap köz-

bevetésével, miután a képviselők törvényes számban meg nem jelentek (71), a következő rendes ülés napirendjére kitézetik. Ez alkalommal kér Árpási felvilágosítást, hogy miért nem elég a pártcai közbirtokosság által felajánlott telek, holott a közbirtokosság annyit adott ingyen, a menyuit a polgármester kért, és hajlandó még többet is adni, tehát nem tudja miért kellene a szomszédos épületet megvenni. A polgármester kijelenti, hogy tudomásul veszi ez újabb ajánlatot, de jelenleg nem veszi igénybe, azért, mert a szomszédos telek megvétele által az iskola építésnél az épület felhasználásával tetemes megtakarítások eszközölhetnek. Polgármester bejelenti, hogy a városi telekrendezés befejezést nyert, a város és a közbirtokosság tulajdonát képező telek, melyek eddig közös tulajdonkép vezettek, elkülönítettek, így az akasztófa-domb és a temető melletti kavicsbánya a város, a Mária-hegy és nagy-modrói dűlő a közbirtokosság tulajdonába ment át. A tanács javaslata folytán Lósy Géza k. telekkönyvvezetőnek a teljesített munkáért jegyzőkönyvi elismerés szavaztatik, azonfelül, mert kir. tisztviselőnek pénzbeli ajándékot hivatalos funkcióért elfogadnia nem szabad, fiai részére iskolai neveltetésükre 150 frt szavaztatott meg. Határozatott továbbá, hogy az új telekkönyvek soronkívüli tisztázása iránt a kir. törvényszéki elnök kerestessen meg; a leltározó bizottság pedig következőleg alakult: megválasztottak Horváth József, Aitner Ferenc, Brezányi János, Grünfeld Nathán, Kiss Mihály, Nécsey Endre, dr. Szegő Zsiga és dr. Gyürky Géza, hivatalból résztvesznek a polgármester, főjegyző, városi ügyész és főszámvevő. Az esküdt bíróság alapjstromának elkészítésével a polgármester mint elnök, a főjegyző és Nécsey Endre bizattak meg. A tanács javaslata folytán határozatott, hogy a gyámpénztári pénzek az eddigi szokás szerint egyenlő arányban a városban székelt 5 pénztézetben helyezendők el, névszerinti szavazás elrendeltetvén, egyhangulag határozatba ment.

A nyitrai önkéntes tűzoltó-egylet f. hó 10-én tartott választmányi ülésében örvedetes tudomásul vette a parancsnokság ama jelentését, hogy Árpási Imre az egylet betegesgelyző alapjának 100 koronát adományozott. Ez alkalommal a választmány egyhangú határozata folytán, Árpási Imre urnak e nemes lelkű adományozása jegyzőkönyvbe igtattatott és a nemes szívű adakozónak a választmány az egész egylet nevében halás köszönetének ez uton ad kifejezést.

52 igen! A szerdai közgyűlésen olyasmi történt a nyitrai városházán, a minek ott évek óta nem voltunk tanui. 52 képviselő-testületi tag: megyei hivatalnok és polgár, katolikus és zsidó, ellenzéki és kormánypárti mind igennel szavazott. Máskor a legellentétebb nézeteltérések és érdekek küzdenek ott, most egyhanguság uralkodott. A IV. kerületben (pártucán) állítandó róm.

és boldogság venné körül, egy olyan férj mellett, mint Dományi Andor lett volna... Szegény gyerekek mért is kell annyit szenvednie? No de majd meglátjátok, nem is fogja sokáig túlélni Elizt.

— Csak nem gondol öngyilkosságra — sápadt el az ábrándos leány.

— Istenem! — sóhajtott szomoruan a vén kisasszony — valakiért még, halála után is öngyilkosnak lenni!...

Hat hónap mulva újra csak jour volt a kis doktornénál, ugyan az a meghitt kis kompánia volt együtt, azzal a különbséggel, hogy az ábrándos leányból kikapós menyecske lett.

Vigan ráigcsálták a nyalánságokat, a sütemény piramisok egyre törpültek, s a tea kannák is folyton ürültek.

E mellett megint titokzatos, fontoskodó volt az arcuk, feszült érdeklődéssel beszéltek valami nagy problémáról, sokszor valamennyien egyszerre. (A férfiak kivéve.)

E kérdéssel ostromoltak mindenütt: hallatta már?

A háziasszony fogta a szót. Rejtett lemondás volt a hangjában mikor beszélt, s a míg nevetésre is felületes volt.

— Ugye hallottátok már ugye? Ez a Do-

mányi Andor, ez az Andor! Hát nem voltatok meglepve semmit sem? Ti mindannyian csak örültök neki, hisz én is, én is, de megvalloim őszintén, egy kis keserűséget is éreztem ama hír hallatára, hogy Andor völegény... Leányok! és ti még vigan kacagtok az ilyen keserű példa látára, mely maga a megtestált csalódás.

A leányok összenéztek, és csalogyan nevettek vállatvonva. Mindegyiknek a maga ábrándja, a maga ideálja jutott eszébe, mely különb a többi férfinál, talán valami földöntúli lény, csak közönséges ember alakban jár mint a tündérszági tündérfiak, s ők vannak arra hivatva, hogy felmentsék őket a varázslat alól, amiért a boldogság koronáját kapják jutalmul. És nevetnek a világ bármilyen esodán, mert lelkiütköket ez édes ábránd tartja köteve.

— De elvégre is nagyságos asszonyom — fordult a háziasszonyhoz egy hetyke lepényke — Dományi megsíratta meghalt menyasszonyát, s mért ne lehetne ő még boldog?!

— Igaza van — válaszolt a kis doktorné — mért ne lehetne Andor még boldog! — s szomorú mosolygása belevegült a vig kacajba.

Ha söpör a hó, vihar, vagy a barátágos holdsugár rezgő fénye vidítja fel a táját; ha zu-

hog; a zápor, vagy a ragyogó nap aranyozza be a természetet, a mikor tizenkettőt üt az óra, lassan száll le az ejhomályban Eliz fehér lelke Dományi Andorhoz. Lágyan simogatja meg barna fürtös fejét, s leheletszerűleg szól hozzá:

— Félsz ölem? ne fejj, nem bántlak mert szeretlek. Es soha sem illelek szemrehányással még gondolatban sem, hanem imádkozom az Ur lábánál boldogságodért. Csakis boldogságodat kívánom, de addig nem lesz nyugtom, és minden éjjel lejövök hozzád, míg meg nem fejtéd nekem, miért szól így a dal: az asszony ingatag...

Sziporkák.

Az a'lattantból. A.: Fogadok rá barátom, hogy nem találod ki, hogy hívják azokat a kis állatkákat, melyek néha a disznóban találhatók.

B.: Ne fogadjunk.

A.: Szaz darab szivarba.

B.: Áll! Tehát trichynek-knek.

A.: Nem találta el. Malackáknak hívják.

Az új-gyűesség sokszor többet hajt a tolvajnak, mint a zongora-művészek.

NYITRAMEGYEI SZEMLE.

kath. elemi iskola építéséről, tehát kulturális intézményről volt szó, mely a most fenálló kath. elemi iskola kiegészítésére egyelőre 2 osztálytal fog állíttatni. Paedagogiai körülmények teszik azt szükségessé és a sok korcsmával, sok üzlettel bíró Nyitraváros egy nevelő-intézettel fog gyarapodni, éppen a legelhangyoltabb részében. Van-e ennél dicsérendőbb valami? Aligha, vagy ha van, az a képviselő-testület egyhangú szavazata volt, mely a kulturális kérdésekben nem ismer ellenvéleményt.

Berzeviczy-lakoma. Értesülésünk szerint a nyitrai ügyvédi kar, t. Berzeviczy Szilárd törvényszéki bíró urnak, a kath. kör alelnökének nyugdíjba vonulása és Nyitráról távozása alkalmából, e hó 21-én bucsu-disztrakomát fog tartani, melyre az összes helybeli törvénykezési szakferfiak — törvényszék, kir. ügyészség és járásbíró — vendégek gyanánt hívja meg. Magunk részéről ezen disztrakomához a legnagyobb sikert jósoljuk azért, mert Berzeviczy Sz. urat kivétel nélkül mindenki annyira tiszteli s becsüli, hogy ennek kifejezést adni senki sem mulasztja el. — Ugy halljuk a kath. kör is fog külön bucsu-ünnepélyt rendezni.

Hálanyilatkozat. Zimándy Ignác törökbalinti plebanos ur országoszte ismert bőkezűségének ismét újabb jelet adta. Ugyanis Radosóceról az ő szülőföldjéről megemlékezett, midőn e község templomát valóban hercegi módon mindenféle egyházi ruhával, zászlókkal, harmoniummal 1000 (ezer) frtnyi értékben megajándékozta, a régi orgona helyreállításának költségeit magára vállalta és Vészka község újonnan épített iskolájára 400 (négy száz) forintot adományozott. Tudom, hogy a nagylelkű adakozó nem szorul a nyilvános dicséretre; de tudja meg a világ, hogy napjainkban is, midőn a kath. papság annyira ócsároltatik, a liberális sajtóban szüntelenül gyaláztat holt kéz, mily áldozatokat képes hozni Isten dicsőségére és a vallásos s hazafini nevelés előmozdítására, szemelött tartva Krisztus Urunk ama szavait: „Sic luceat lux vestra”. — Ezért kötelességemnek tartottam ez örömhírt köztudomásra hozni és hűveim nevében is ezen kath. Maecenásunknak legmélyebb köszönetet nyilvánítani. Az Úr jutalmazza meg őt számtalan áldásaival. Buczkó János plebanos.

Adomány. Bende Imre, nyitrai püspök ur ő maga a nyitrai kath. betegsegélyző egyesületnek 25 frtot adományozott. — Ugyanez az ő mlgáról írják lapunknak Baánból: Kegyes püspök atyánk jóságos lelke, a baáni kath. legényegyletnek 50 frtot küldött. Harmadszor részesül ez egylet, főpásztorja nagylelkű bőkezűségében, jelezve, mily fontos tényezőnek tartja ő maga a kath. legényegyletek intézményét, a mai socialis bajaink kath. szellem szerint leendő megoldásánál. Keresztény gondolkozású vezér férfaink, az állami társadalmi gépezet nyirkosságát bizony olajcseppekkel vélik megakaszthatónak, ime az olajcsepp, mely beteg társadalomnak sebeit gyógyítja: köszönet érte. Mihálik József.

Halálozás. Haulik Károly nyug. miniszt. osztálytanácsos és földbirtokos Kis-Herestyében f. hó 14-én elhunyt életének 64. évében. — Nyugodjék békében!

Nagy-Tapolcsányban e hó 7-én igen sikerült műkedvelői színi előadással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendeztek. Ugyanakkor a következő hölgyek és urak segítettek elő felülvezetésükkel: Báró Stummer A. és neje 10 frt, dr. Adda Victor gyűjtése 16 frt, ft. Szecsányi Vilmos c. kanonok 2 frt, özv. Szádeczky Béláné 1 frt 50 kr, Horn Lajos 1 frt, dr. Spitzer Gyula 1 frt, Pohl Jakab 3 frt, Pfaf György 3 frt, Skopecz István 1 frt 50 kr, Mallasz Antal 1 frt 50 kr. A rendezőség ez uton is a legnagyobb köszönetét nyilvánítja, a jótékony célra történt becses felülvezetéseikért.

Jön-e valami jó — Nyitrából? Csenkey Gézá, az egykori nyitrai kir. ügyész úgy ismertük, mint férfit, a kiben még a hivatal se öli ki az önálló politikai meggyőződést. Nyitráról Veszprémbe került tvszéki elnöknek. És ott is független férfinak maradt, aki még lámba miatt se lesz — seprővé, mint ez annyi mással megtörtént. A Hazánkban olvassuk, hogy e napokban a veszprémi alispán ívet körözött, melyben a megyei főbb korifeusokat értekezletre hívja össze, hogy a Bánffyknak nyújtandó

bizalomnyilvánítást megbeszéljék. Az aláírtos parancsot egy megyei lapja vitte házról-házra s így elment Csenkey Géza tvszéki elnökhöz is, ki azonban — halljátok csak nyitrai hivatalnokok — az ukázt megbotránkozással utasította vissza. Örvendünk, hogy konstatalhatjuk, hogy Nyitráról is jöhet valami jó. Ilyen a független férfi, ki vel seprőni nem lehet s éppen azért tiszteletreméltó. Vajjon a nyitrai főispán ukázaival hányan tesznek így — Nyitrán? No erről jobb lesz nem szólni, annyi azonban igaz, hogy Csenkey amint itt Nyitrán, úgy most Veszprémbe is tud különbséget tenni maga között és a megyei hadu között.

Veres kakas. E hó 13-án este a Zóbor hegye hatalmasan meg volt világítva hátsó oldaláról. Szalakusz, Menyhe, Zsere lehet az, találgatták a nézők, kik a felső város fokáról szemleltek az óriási szélben még borzasztóbb látványt. — Másnap kisült, hogy Alsó-Elefánth község lett a tűz martalékává.

Hálás fürdővendég. A póstyéni fürdőben sokan nyerték vissza egészségüket, s néhány egyesek kifejezést is adtak hálájuknak. — A póstyéni park közepén diszljó szép Mária-szobor egy gyógyult lengyelnek adománya. — Most, mint lapunknak jelentik — Csehországban Gótsch-Janikau községben egy Fiedler Herman nevű gyáros halt meg, aki a póstyéni megyei kórháznak végrendeletileg tízezer forintot hagyományozott.

Farsangi ünnepély Illaván. Mint minden évben, úgy ez idén is az illavai római iskola növendékei egy vallás-erkölcsös darabot adták elő a kaszinó nagytermében. Egész Illava értelmisége megjelent. 125 iskolás növendék kapott ruhára valót, 116 frt és 60 krt adták a következők: gr. Königsegg Paula özv. Aulendorf 50 frtot, özv. Baross Gáborné Budapest 5 frt, Bariczky Janka 4 frt, dr. Chorényi József, Illava község, Victorisz György 3—3 frt, Kováts József, Heda Nándor, Eichenwald Mór, Simicsek Ferenc, Barta Antal, Kompoly Adolf, Sipeky Sándorné, Falopáru 2—2 frt, Stuller Lajos, Váczy Vranáné, Ostersetger, Bagin Pál, dr. Kohn Sándor, Materna Ede, Dudacek Miklós, Hrubisko István, Stern, dr. Pollacek Samu, Simonyi Elemér, Horváth Sándor, Horváth Nándor, Bielik Tinka, Bossányi Kornél, dr. Pattantyús Márton, Csillagi András, Komlós Zárjegy, dr. Rosenthál, Maháček, Bariczky, Babics, Ferégyi Ferenc, Rosenzweig 1—1 frt, Schaller, Liha, Popper, Sevcsek Julia, Icskó, Kováts, Szüle Mathias, Köhler, Nemák, Kácsér 50—50 kr, Sitel 40 kr, N. N. 20 kr.

Színház.

Szombaton zsufolt ház előtt ment „Gésák” a budapesti Magyar színház kedvelt műsordarabja. A darabnál különösen a gazdag kiállítás emelte a hatást, pedig a nyitrai színháznál uralkodó szerény viszonyok igen nehezítik ezt, s annál is inkább dicséretet és elismerést érdemel Mezei Kálmán, ki mindezek dacára nem várt eredménnyel fejtette meg nehéz feladatát. A szereplőkről szólva, a gésák igen jól töltöttek be szerepüket. Kiváltak Honti Elma mint Mimóza, kedves énekével, csupán jelmezeinek túlságos nyiltszivűségével keltett a közönség előtt némi visszatetszést. Igen kedvesen alakított Mollí Semare szerepében társulatunk igazi gyöngye, Feledi Boriska, ki úgy énekével, mint alakításával a közönséget magával ragadta. Kitűnt még Bogvó I., kinek ugyan szerepkörébe nem illő, szótlan feladat jutott, mégis a nála megszokott elegancia mimikájában érvényesült. Zelenka Irma mint francia leány igen kedves volt kis szerepében. Általános tetszést aratott a férfi szereplők közül Ágotai F., mint Vunhi teaház tulajdonos kitűnő kupléival, saját talpraesett ötleteinek belevegyítésével, a közönséget kacagtatá, úgy hogy újra és újra kitapsolták. Csöreg J. is derekasan állta meg helyét. Tekintetbe véve a darab tárgyaltalan voltát, igen jól sikerült és újabb színrehozatala esetén telt házat biztosít.

Vasárnap Vidor Pál 3 felvonásos énekes népszimtvét az „Ingenyelők”-et játszották telt ház előtt. Az előadásról csak dicsérettel emlékezhetünk meg, a szerepek az avatottaknak osztattak ki, minden egyes szereplő játékán meglátszott, hogy otthonos szerepben. Mezei Kálmán mint Boros János, eredeti alakot állított elénk és a közönséget többször meglepetteté. Feledi Boriska

kedves énekével mulattatá a közönséget. Makó A. (Eszter), C. Vertán A. (Mária, Boros János neje) Bogvó I. (Lujza leánya) nem kevésbé járultak a darab sikeréhez.

A „Vasember” Csiky G. nagyhatású drámája f. hó 10-én került bemutatásra. Sajnos ezen kitűnő darab sem volt képes nagy közönséget a színházba gyűjteni. Különösen feltűnt társulatunk egyik fiatal tagja Fehér Gy., mint Bárdi Gábor, ki nehéz szerepét művésziessé adta. Jól töltöttek be szerepüket Mezei K. (Szentgáli báró), Bogvó I. (Edith, leánya), Ágotai F. (Braz Márton), Kalmár Gyula (Bárdi Andor) szerepében habozásával és bizonytalan fellépésével igen rontotta a hatást.

Csütörtökön „Aeneas papa” bohózatot adták általános tetszés mellett. Ágotai F. Aeneas Pascet kacagató szerepében önmagát multa fölül, s a szerepében rejljó komikumot oly ügyesen aknáztá ki, hogy a közönség tapsaira méltán rászolgált. A többi szereplők is erejük s tehetségükhöz mérten alakítottak.

Közgazdaság.

A Nyitrai Népbank mint részvénytársaság 1898. évi zárszámadása.

Mérleg-számla.

Vagyion	frt	kr
Pénzkészlet	23,990	95
Váltók:		
1282 drb tárcaváltó	319,232	81
73 drb nyilt hitelü váltó	95,655	81
Jelzálogkölesönök	482,711	09
342 drb kézi zálog	32,006	50
Etölgek	1,158	75
Értékpapírok	14,807	62
Adósok folyó számlán	90,698	53
Leltár	950	85
Ingatlanok 1763 sz. bérház	27,500	—
„ 5161 „ „	6,500	—
„ 4628 „ „	1,625	77
„ 42217 „ „	5,000	—
„ 7 „ „	1,992	02
Hátrálékos kamatok	9,832	90
	1,113,663	60
Teher	frt	kr
Részvénytőke	100,000	—
Tartalékalap	20,108	—
Betétek 1111 drb	854,828	46
Vizleszámitolás	79,441	76
Hitelezők folyó számlán	38,234	64
Osztalékok	234	—
Átmeneti számla	5,136	75
Tiszta nyeresemény	15,679	99
	1,113,663	60

Nyeremény és veszteség-számla.

Kiadás	frt	kr
Kamatok:		
Betétek után	35,495	22
Vizleszámitolás után	5,276	05
Adók és illetékek:		
Intézeti adók	3,196	89
Házbér adók	1,293	36
10% betétkamat adó	3,549	52
Általános költségek:		
Tiszti fizetések, jutalmak, kegydíjak	5,760	66
Évközi perköltségek, leírások	1,248	75
Házfenntartási költségek	593	49
Napi biztosok, váltóhírlékek és felügyelők illetménye	—	—
Irodai szükségletek, adományok	939	82
Leírás a leltárból	66	60
Tiszta nyeresemény	15,679	99
	74,663	35
Bevétel	frt	kr
Nyeremény áthozat 1897. évről	770	—
Kölesönök utáni kamatok és díjak		
Befolyt üzletágakból	59,494	34
Pénzüntézetektől (70% adómentes)	153	60
Hátrálékos	9,832	90
Ingatlanok jövedelme	3,852	23
Szelvény jövedelem	304	70
Árfolyam különbözet	252	58
	74,660	35

Pushek Viktor, Kováts József, Rasskó Timót, Gutvil Adolf, pénztáros, igazgató, könyvelők.

Jelen mérleget és nyer-veszt számlát az alírott fe ügyelő-bizottság megvizsgálta és az üzleti könyvekkel és zeeegyztetve, azt azokkal minden kitételében megegyezőnek találta.

Nyitra, 1899. január hó 11-én.

Bold Viktor, Seeber Vince, Gisser Gyula.

A szenici patkolási tanfolyamra még jelentkezhetnek a kovács-mesterek és kovácssegédek f. hó 20-ig. A tanítás minden szombat délután és vasárnap fog történni. A tanulók összes vasuti és fuvardíjai megtérítetnek, azonkívül minden napra 1 frtot kapnak élelmezési díj fejében. Jelentkezők csak a szenici, holicsei és miavai járásokból fogadtatnak el.

Viteldij-kedvezmény erőtakarományokra. A kereskedelemügyi miniszter az erőtakarományokra fennálló viteldij kedvezményeket a folyó május hó végeig tartó érvényességgel újból meghosszabbította. A kedvezmények vonatkoznak korpára, olajpogácsára, kukurica és árpadarára és malomkonkolyra. A viteldij kedvezmény azonban nem 20% mint eddig volt, hanem csak 10%.

CSARNOK.

Nyitra megye hajdan.

I. Ferenc, osztrák császár, Magyarország királya 1792. március 1-én lépett a magyar trónra. Jósága, igazságszeretete, valamint szerény, leereszkedő modora, megnyerték népe ragaszkodását és szeretetét. Noha kormányzása — szigorú konzervatív elveinél fogva — a monarchia tartományaiiban, a sérthetetlen alkotmányformák alapelveire támaszkodott, mégis igen szívesen látták volna Bécsben, ha a többi országhoz hasonlólag Magyarországot is ordonáncok által kormányozta volna.

Több mint husz év mult el, hogy az országgyűlést nem hívták össze. A királyi akarat mindig a Bécsben székelt, egy fő és egy vagy két alkancellár vezetése alatt rendszeren 11 udvari tanácsosból és referendáriusból, több titkárból, fogalmazóból és egyéb segédhivatalnokokból álló kancellária által közöltetett a megyékkel vagy jobban mondva, ennek előjáróival, kik a legfelsőbb királyi rendeletek végrehajtására köteleztettek. Megjegyzendő, hogy a király az említett bécsi hivatal utján érvényesíté felségjogait Magyarországon és a kapcsolt részekben, mely hivatal élén rendszeren egy magyar mágnás állott, a ki a földmunka-perék végleges eldöntése által, valamint közvetlenül a királytól nyert felhatalmazásaival az ország igazságszolgáltatására nagy befolyást gyakorolt.

Mivel az adók pontosan befolytak — a só-monopoliummal, harmincad-hivatallal, az arany- és ezüstbányákkal, valamint a kamara és koronajóságokkal, melyekkel, mivel ezek a korona igazgatása alatt tartoztak, nem törődött senki — a király és a nemzet igen meg voltak egymással elégedve. De Európa rémére, Napoleonra, ámbár Szt.-Ilona szigetén volt már akkor, még mindig Argusz-szemekkel ügyeltek.

Görögország felkelését, lord Byron magasztalásai dacára, örültségnek mondta a diplomácia. Midőn azonban a karbonarizmus Olaszországban egyre jobban kezdett terjedni és Szardíniában, Toszkánában valamint Nápolyban is kitört a forradalmi láz; midőn Nápolyt, Milanót, Turint, Genuát és más városokat ellepték a karbonárik, akkor a kormányok felocsudtak a hosszú lethargiából és a felmerült forradalmi eszmék elnyomására törekedtek. Ez irányban a legnagyobb feladat természetesen Ausztria-Magyarországra hárult. De az osztrák hadsereg I. Napoleon ellen való hadjáratai által leapadva, reorganizációra szorult és így azt határozták el Bécsben, hogy a magyar ezredeket, Magyarországon foganatosítandó sorozásokkal kiegészítik. De az ország törvényei csak a pozsonyi országgyűlésen törvényesen elrendelt sorozásokat engedték meg, ez pedig a bécsi udvarnak valamint kormányának igen kényelmetlen volt. Mivel azonban, dacára, hogy az országgyűlés több mint 20 év óta nem hivatott egybe — minden rendben látszék lenni, nem sokat teketorítottak, hanem Magyarország alkotmányával mit

sem törődve, egész egyszerűen kiadták az udvari kancellária útján a megyéknek szóló ama parancsot, hogy a magyar ezredek kiegészítése céljából a szükséges 27 — 35,000 embert haladék nélkül sorozzák be.

Magyarország köteles volt a hadsereg számára 60,000 katonát állítani. E sereg fentartására szolgáltak a fentebb említett királyi jövedelmek. Ez időben Erdődy József gróf volt az udvari kancellár. Monyorókeréki Erdődy József gróf, Nyitra megye örökös főispánja, Várad város kapitánya, 5 magyar és 3 horvát uradalom birtokosa, udvaronc tetőtől talpig, a legtisztább vérrü arisztokrata, büszke ősei és saját érdemeire, hű és lojális királya iránt, Magyarország egyik legnemesebb és leghivebb fia volt.

Mint Nyitra megye szülöttje, ki rendszeren a galgóczi káptalanban tartotta székhelyét, igen jól ismerte a nyitraiakat. Hogy tehát ezekkel ne jöjjen konfliktusba, másrészt pedig a kormánynak valamint uralkodójának se tegyen ellenére, a kancellári valamint a főispáni méltóságról leköszönt.

Helyére udvari kancellárnak *Koháry* gróft neveztek ki, Nyitra megye igazgatásával pedig *Perényi* bárót, az 1849-ben jusztifikált Perényi atyját bízták meg.

Perényi báró székfoglalása után, 1822. május 1-én a kongregációkat összehívták Nyitra városába, hogy az udvari rendeletet vegyék tudomásul. Mindazok, kik a régi nemességből eredtek, azután a hazafias papság, valamint a kipróbált megyei hivatalnokok megjelentek mind. Az ülés megnyitása előtt, a székesegyházban, melynek kapui előtt a püspöki katonai bandérium volt felállítva — a nyitrai püspök nagymisét mondott. Az isteni tisztelet után az impozáns menet a székesegyházból a megyeházba vonult, mely előtt megyei huszárok és hajduk teljes díszben örködtek a rend felett. A szabály szerint Perényi elnökölt; a táblabírák, a papság, a tisztviselők és a nemesség hallgatva, komoran foglalták el helyeiket. Nyomasztó esend uralkodott a teremben, midőn *Brogyány* Valentin megyei főjegyző felolvasta az udvari rendeletet. E pillanatban nyugodtan emelkedett fel helyéről *Babothy Imre* táblabíró és az elévülhetetlen jog és az arany-igazság mellett tántoríthatatlanul küzdő barátai nevében hazaszeretettől lángoló szavakkal felhívta a jelenlevőket, hogy egyetértésnek híven, lankadatlanul. Én — mondá — mint egy szabad nemzet szabad szellemének nyilatkozója, kérem önöket, hogy mint feltékenyen őrzött szabadságunknak erős támaszai, biztos gyámolói, bele ne egyezzenek abba soha, hogy csorba ejtessék az elődeink vérével pecsételt ezer éves alkotmányon, mely őrizetünkre bízott. Megtámadta beszéde további folyamán a bécsi udvari kancellária igazságtalan eljárását, minden egyest ostromozva, ki Magyarország ama jogát elvitatta, hogy katonasága felett szabadon rendelkezék. Nagy tetszéssel fogadott beszédét a következő emlékeztető szavakkal fejezte be: „cum honore ad acta pronendum censeo!“, mire a felkorbácsolt sznnvedélyek zúgó hullámaiból harsogó „éljen“ és „tisztelttel ad acta“ kiáltások remegtették meg a termet.

Balogh János, Bars megye volt alispánjának atyja kért erre szót. Azután sorban következtek a táblabírák: *Mednyánszky* Alajos báró, *Szentkereszty*, *Ocskay* Lajos, *Simonyi* Kristóf, *Borsitczky*, *Jánossy*, *Thuróczy*, *Boróczy*, *Mérey*, *Fodor*, *Kochanovszky*, *Ghiczy* Péter és *Babothy* László alispánok, *Boronkay* Antal és *Jeszenszky* főszolgabírák, *Ghiczy* József, *Piacsek* és *Rudnyánszky*, *Brogyány* főjegyző és *Rajcsány* főfiskális. Végre elhatározták, hogy a törvény világos értelmének ellentmondó ez udvari rendeletet nem fogják tiszteletben tartani, hogy továbbá mindazok kik elfogadják, a haza ellenségeinek tekintetnek és vád alá helyezendők; végül szükségesnek látták a törvényhatóságokat és megyéket írásban felszólítani, hogy e határozathoz képest e rendeletnek

ellenszegüljenek — a mit csaknem minden megye meg is tett,

A bécsi urak, kik nem voltak elkészülve arra, hogy ily heves ellenzékre akadnak Nyitra megyében, mely Magyarországon ugyszólván a főszerepet vitte, elhatározták e megye példás megbüntetését. E végből *Eötvös* báró, (az elhalt miniszter atyja) korlátlan teljhatalommal Nyitrára küldetett, hogy királyi kommisszáriusi minőségben a penitens megyét felelősségre vonja és szigorúan büntesse meg. Már május havában érkezett 6 század német lovas katonasággal és 4 század esh gyalogossal Nyitrára és miután a megyeházra szállt, ott a kormányzó főispánnal, *Perényi* báróval, valamint ennek titkárosával *Kammenház* Sándorral (ugyanaz a *Kammenhazy* meghalt a nyitrai kórházban 1851-ben) röviden tanácskozott, azután június 5-ére új kongregációt hirdetett, s elrendelte, hogy a megyeházat gyűveresekkel, Nyitra városát katonasággal szállják meg, a megyében pedig ostromállapotot publikálják. 1812. június 5-én *Eötvös* br. bemutattott a rendeknek *Perényi* kormányzó által, a megyeház *Salva Guardia* nevű üléstermében.

Mialatt az ülésteremben, a királyi felhatalmazást felolvasták, az utcán tompa dobpergés és hangos trombita-harsogás hallatszott. Egy század gyalogos és lovas katonaság helyezkedett el a megyeház előtt; elfoglalta a folyosókat és őrzemeket állított a megyeház ajtajai előtt, hogy ily módon a mindenható kommisszárius rendeletének elegendő nyomatékot szerezzenek. Mialatt a dobpergés, a trombiták harsogása az ülésterembe fenyegetőleg visszhangzott, *Eötvös* e szavakkal: „In Nomine suae Majestatis sacratissimae mand. jubeo et impero“ kiadta a parancsot, hogy a május 1-én keltezett gyűlöletes jegyzőkönyv adassék ki neki, *Brogyány* főjegyző katonai fedezet mellett volt kénytelen a jegyzőkönyvet a levéltárból kivenni és a kommisszáriusnak által adni, a ki azután azt ollóval darabokra vágta.

A negyén elkövetett ez „actus majoris potentiae“ után, *Eötvös* királyi kegyvesztéssel fenyegette mindazokat, kik az udvari rendeletnek ellenszegülnek; azután elrendelte az ujonok besorozását, valamint a sorozó bizottságok kinevezését azzal a meghagyással: hogy a hét alatt a legnagyobb felelősség terhe mellett a nevezett számú katonaság előteremtessék.

Mely csönd uralkodott a teremben. Nem merészelt senki mozdulni. Gonosz Edecsayomásként nehezedett a királyi kegyvesztés a jelenlevők kedélyére. Az uralkodóház iránt való lojalitás küzdött a hazaszeretettel, míg végre *Ghiczy* József, Nyitra városának főszolgabírája, megszakítván a nyomasztó csendet, felállt és a legszenyebb meggyőződés hangján lelkesítő szavakkal saját, valamint hivatalnoktársai: hat főszolgabíró, kilenc alszolgabíró és huszonhat esküdt nevében kijelenté, hogy ilyen körülmények között nem szolgálhatnak, mivel becsületükkel meg nem egyezik, hogy a haza jogainak letiprásában eszközül szolgáljanak. Dörgő éljenek harsogtak mindenfelől, midőn *Ghiczy* beszédét befejezte és e tetszésnyilvánítások mind hangosabbak lettek, midőn a hivatalnokok egyenkint előlépve, készen tartott lemondásukat a kommisszárius asztalára letettek. Mialatt az éljen-kiáltások egyre viharosabbak lettek, egyszerre kinyílt az ajtó és egy sereg katoná tódult az ülésterembe; az éljenek által megijedve és attól tartva, hogy a kommisszáriusnak baja történt, szorongszorogva kiürítették a termet.

Most mindeki a szabadba sietett, hogy a „Koronához“ címzett vendéglő előtt megállapodjanak. Széket hoztak, erre *Rajcsány* főfiskális fölállt, őt *Babothy* alispán követte és itt a szabad ég alatt, óriási embertömeg jelenlétében *Babothy* romek beszédében fejtegette, hogy a trónfoglalás utján hirdetett országgyűlésen, alig engedélyezték a király által hadicélokra kért pénzeket, midőn az országgyűlés berekesztetett, anélkül,

hogyan a nemzet követeléseit vagy egyéb sérelmeit csak szóba is kerültek volna. Az 1796, 1802 és 1805-iki országgyűléseknek hasonló céljai voltak. „E szomorú tapasztalatok dacára — mondá Babóthy — megvetéssel utasíták vissza I. Napóleon császár schönbrunni kiáltványában tett egyes ígéreteit: egy emberként felkészülten állunk a dinasztia mellett az idegen hódító ellen, szívesen áldoztuk vagyonunkat és életünket, amíg bukása után nem csak hogy a legcsekélyebb köszönet sem jutott nekünk osztályrésztül, de sőt a törvény tisztán érthető szavainak dacára ordonancokkal kormányoznak bennünket és az udvari kancellária nem csak rövid uton az ujoncozást engedte el, de sőt az adót is háromszorosan emelte anélkül, hogy erre az országgyűlés lelegetezését bírná. Ennélfogva a megye, a nemesség és a papság nevében palam et publice protestálunk a királyi kommisszárius, valamint pártosai: Perényi és Kammenházy törvényellenes eljárása ellen.” Babóthy beszédét ujjongva fogadták és elhatározták, hogy ellenszegülnek a rendeletnek. E határozat elfogadása után a rendek elszeltek a szélrőzsa minden irányában.

Hogy e határozatnak az elfogadása nagyon súlyos következményekkel járt, azt hangsúlyozni fölösleges. Sokat „ad audiendum verbum regium“ Holiesra idéztek és ottan fölötté érzékenyen büntették őket. De a legszigorubb fenyegettek a hivatalnokok, kiknél a megszokott törvénytisztelet, a megvesztegethetetlen igazságérzet többet nyomott a latban, mint a kegy, mint a legfőbb elismerés ténye.

Midőn a szolgabírák haza érkeztek, portákat német katonasággal találtak megszállva. 150—200 katonát is kénytelenek voltak eltartani, melléjük pedig német tiszteket mindaddig, míg az elrendelt ujoncjutalékok elő nem teremtek. Csak-hogy ezek az intézkedések siker nélkül maradtak; semmiféle fenyegetés, semmiféle fenyes ígélet nem

volt képes az embereket — kik az aviticitás törvényeinek pajzsa alatt az el nem adható bírtokaihoz kötve úgy fel mind befelé függetlenek voltak — rábírní, hogy eszközül szolgáljanak az önténynek. Pászkeséggel tekinthet vissza a nyitramegyeieknek most élő generációj — őseik e magatartására; mert az eljárásuk folytán az egész ország fölébredt merev adéltágából, az oppozíció mindjobban kezdett terjedni, végre oly fenyegető mörveket öltött, hogy a bécsi kormány

nemzetellenes politikájának tanácsadói jónak láttak 1825-ben az országgyűlést Pozsonyba összehívni. Ennek az országgyűlésnek nagyszerű vivmányai pedig elég ismeretesek.

Ocskói Ocskay Gusztáv.

*) Hogy büszkeséggel tekinthet vissza a mai generáció ilyen ősökre, az kétségtelen; de vajjon azok az ősök, ha feltámadnának és megnéznék a mai generációt egy mostani nyitrai közgyűlésen, vajjon nem szomorodnák-e el szívek — arra feleljen az a bizonyos mai generáció. Szerk.

Bútorraktár!

KÁRPITOS **VAJDA J.** DISZITÓ

BÚTORRAKTÁRA.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy *Nyitra*n a *Perutván* levő **Winterstein Zsigmond-féle bútorraktárt** átvettem, ezt átalakítva, a mai igényeknek teljesen megfelelő *angol, barokk, renaissance, ó-nemet* stb. stílusú bútorokkal berendeztem. Több évi tapasztalataim a bútor-szakumban, valamint kárpitos és díszítési munkákban való kellő jártasságom azon reményre jogosítanak, hogy a nagyérdemű közönség bizalmát megnyerve, abban a helyzetben leszek, miszerint tisztelt vevőimet a legpontosabban és lelkiismeretesen kiszolgálhatom. Tömeges bevásárlás által a nagyérdemű közönségnek a legnagyobb választékban legolcsóbb árak mellett szolgálhatok.

Kiváló tisztelettel

DISZITÓ. **VAJDA J.** KÁRPITOS

Bútorraktár!

Mindennemű kárpitos és díszítési munkák elvállaltatnak.

Teljes berendezések a legfinomabb kivitelben.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a t. e. biztosító közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Budapesten székelő

„Nemzeti baleset biztosító részvénytársaság“ nyitramegyei főügynökségét

elvállaltam és működésemet a társaság részére már meg is kezdettem.

Nevezett társaság, mely eddig a baleset és életbiztosítási ágazatot kultiválta, bevezette országunkban a közkedveltségnek örvendő **népbiztosítási** ágazatot is, mely lehetővé teszi, hogy a kevésbbé módos osztály is a biztosítás áldásos intézményében részt vehessen.

Midőn ezen körülményt köztudomásra hozni van szerencsém, kérem a t. e. biztosító közönség bizalmát, egyszersmind késznek nyilatkozom minden felvilágosítás megadására.

A főügynökség vezetésével **Felsner Lajos** úr bízott meg.

Teljes tisztelettel

„Nemzeti baleset biztosító részv.-társaság“
nyitramegyei főügynöksége
Felsner Jon.

1—2.

➔ **Helyi ügynökök, szervező közegek, tüzletszerzők igen kedvező feltételek mellett, nálam alkalmazást találnak.**

TORONTÁLI SZÖNYEGGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

Egyedüli magyar szőnyeggyár.

Készít: közel esomózott **szmirna szőnyegeket**, terem-, szalon-, ebédlő-, háló-, boudoir- és uri-szobák részére mindenféle nagyság és stílusban, bármely rajz szerint; **hollandi futószőnyegeket**, keleti (karamani) **függönyöket**, **torontáli szerb szőnyegeket (Tyilin) terítőket, függönyöket, divánátvetőket** stb részére. 15-20.**Főraktár: Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 4. szám.**

Dúsan felszerelt raktár mindennemű, a szőnyeg-szakmába vágó cikkekből, u. m.: olcsóbb fajtájú szőnyegek, függönyök, terítők, ablakvédők, szoba- és lópköröcök.

Honi ipar.

Honi ipar.

RÉTAY ÉS BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utca 21. szám.

16-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stílus és rajz szerint szépen, szolidan és legújtanosabban készíttetnek el. Tervezetek, költségelírányzatok készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos újítását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legszebben készítenk el igen kedvező feltételek mellett.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetést díjlanul eszközöljük. Megbízhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyíthatjuk.

1898-1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

Nyitra m. Galgóe, oltár-átalakítás.	Borsod m. Szirák, lourdesi oltár.
" Gerencsér, főoltár renoválása, új főoltárkép.	" Bánhorváth, lourdesi oltár.
" Darázs, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.	" Mező-Csáth, úrkoporsó.
" Moacsonok, egész templom renoválása.	" Felső-Nyárad, lourdesi oltár.
" Kis-Baáb, egész templom renoválása.	" Ozd, úrkoporsó.
" Kis-Appony, egész templom renoválása és kifestése.	Csanád m. Mező-Kovácsheza, főoltár.
" N-Kér, új főoltárkép.	Győr megye. Révfülu, két oltár átalakítása.
" Nyitra, Apáca-zárda, tornaterem kifestése.	" Gyirmoth, új oltár szentsírral.
" Ratkóc, főoltár.	" Gyarmath, Jézus Szíve oltár.
" Krakován, két új oltár.	Heves m. Pétervársár, úrkoporsó.
" Hrádek, lourdesi oltár.	" Cseh, oltár.
" Szent, főoltár és szószék.	" Gyöngyös, Mária-oltár.
" Bajna, lourdesi oltár.	Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
" Csejthe, egész templom renoválása, 5 üvegablak, két új mellékoltár.	Hont megye. Ipolynyék, főoltár.
" Szered, Jézus- és Mária-szobor.	" Beménd, lourdesi oltár.
" Madunic, egész templom renoválása.	" Adás, úrkoporsó.
Pozsony m. Gerencsér, egész templom renoválása.	J.-N.-Kun-Szobok m. Rákóczi, oltár.
" Sempte, Jézus- és Mária-szobor.	" Török-Szt.-Miklós, oltár.
" A-Dombó, egész templom renoválása.	N.-Küküllő m. Bolva, főoltár és szószék.
" Pudmeric, egész templom renoválása.	Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
" Halmos, egész templom renoválása.	" Radnoth, főoltár és szószék.
" Kajal, új főoltár és szószék.	Moson m. Magyar-Kimle, új főoltár.
" N-Sur, új főoltár, új mellékoltár és egész templom renoválása.	" Horvát-Kimle, templom renoválása.
" Jakabfalva, úrkoporsó.	" Püski, új mellékoltár és oltárkép-renoválás.
" Lamaes, új főoltár.	" Nezsóder, főoltár.
" Cseszte, Jézus Szíve oltár.	" Hegyeshalom, egész templom renoválása.
" Szilines, főoltár renoválása.	" Kiliti, egész templom renoválása.
Komárom m. Alsó-Galla, új főoltár és mellékoltárok újítása.	Pest megye. Budapest. Angyalföldi országos tébolyda, főoltár.
" Felső-Galla, egész templom újítása.	" Irgalmas növérek, lourdesi oltár.
" Szent-Péter, lourdesi oltár.	" Erzsébet-kórház, oltár.
" Gyalla, új főoltár.	" Nagy-Maros, úrkoporsó.
" Dád, egész templom újítása és új főoltárkép.	" Szent-Iván, úrkoporsó.
" Kárh, lourdesi barlang szoborral.	" Fajsz, oltár.
Esztergom m. N.-Ölved, Jézus Szíve oltár.	" Adony, Szt.-Háromság oltár.
Bács megye. Szántova, oltárújítás.	" Pomáz, főoltár.
" O-Szívae, lourdesi oltár.	" Taksony, főoltár.
" Baja, templom-renoválás.	" Jakabszállás, lourdesi oltár.
	" Kóka, Jézus- és lourdesi oltár.
	Szabolcs m. Tisza-Eszlár, új főoltár és mellékoltárok.
	" Nyiregyháza, úrkoporsó.
	" Sibiuj, főoltár újítása.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké.

Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart.

Hozzá ezüstös óralánc 60 krajcár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon ki-tüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Borbetegségtől megment. Tartós és pénzmegetakarító. 16-26.

Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos acélből és a többi részei al-paccából vannak.

Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

Pollák Sándor

főbizományosnál

BUDAPEST, V. ker., Kálmán-utca 17.

= Gyűjtőknek 5 drb után egy ingyen küldetik. =

Egy teljesen új

Clayton & Shuttleworth-

féle 8 loerejű

GŐZCSÉPLŐ

garniturával

augusztus 6-ától

cséplés kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

2-5.

Szőlőtrágya-kompozíciótés szőlők alá való **mindennemű műtrágyá-**
kat elismert kitűnő minőségben ajánl**A „HUNGÁRIA“****műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság**

BUDAPEST, Váci-körút 21.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.